

Hjem > Promilleafgiftsfonden > 2014 > Merværdi > Urban Farming som et nyt rådgivningsområde

Urban Farming som et nyt rådgivningsområde

Redegørelse for landbrugets syn på Urban Farming samt bud på, hvad landbruget kan yde i forbindelse med etablering og drift. Begrebet er derudover forsøgt indkredset med eksempler fra ind- og udland.

Indhold

- [Kort historisk indblik](#)
- [Urban Gardening i dag](#)
- [Urban Farming - Nu- og i fremtiden](#)
- [Behov for viden om dyrkning af fødevarer](#)
- [Videnblade](#)
- [Professionel dyrkning med fødevarer sikkerhed](#)
- [Eksempler på Urban Farming](#)
- [Urban Farming bør integreres i byplanlægningen](#)
- [Vertikal landbrugsproduktion](#)
- [Hvad kan landbruget yde i forbindelse med etablering og drift af Urbant Landbrug](#)

Promilleafgiftsfonden for landbrug



Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'



Billede 1. Foto: Kræn Ole Birkkjær, VFL.

I større bysamfund er man i dag mere og mere optaget af begrebet Urban Farming.

Praktiseringen af Urban Farming er pt. kendetegnet ved at være stærkt differentieret og "tilfældigt", alt efter hvilke ildsjæle, behov, efterspørgsel og muligheder for typer af produktion.

Derudover er der mange opfattelser af, hvad Urban Farming er, og hvad begrebet Urban Farming dækker over.

Set med landbrugets øjne må Urban Farming være en bymæssig produktion af en eller anden form for fødevarer i større eller mindre skala. Ofte forveksles Urban Farming med Urban Gardening. Urban Gardening kan fint være en del af et Urbant Landbrug, men dog ikke stå alene, hvis man skal bruge betegnelsen Urban Farming. Derfor tilstræber vi i det følgende at præcisere begreberne henholdsvis Urban Gardening og Urban Farming og forståelsen heraf.

Urban Gardening har rødder i den traditionelle have med underdelingen køkkenhaver og prydhaver. For at indkredse forståelsen af Urban Gardening, vil det være formålstjenligt at gå tilbage i tiden og opridse, hvordan udviklingen af begrebet have og havebrug er opstået.

[Til top](#)

Kort historisk indblik

Haver blev tidligere betegnet havebrug, med definitionen "plantedyrkning inden for et særligt indhegnet område". Det indhegnede område blev også kaldt urtegården, kålgården eller abildgården.

Dyrkningen af køkkenurter vandt stærkt frem ved indkaldelsen af hollandske bondefamilier til Amager i 1516. I deres privilegier stod, at de skulle "lære de danske at omgås med rødder og løg og haver at anlægge". Samfundet understøttede hermed udbredelsen af et mere varieret kost- og ernæringsgrundlag.

Havebrug blev i begyndelsen udelukkende opfattet som nyttehaver med vægt på spiselige afgrøder, mens interessen for prydblomster først opstod i begyndelsen af 1600-tallet.

I 1700 og 1800 tallet blev de store landboreformer gennemført, og bønderne blev frie landmænd, de fleste steder boende og arbejdende på udflyttede gårde fra landsbyerne.

Ved alle udflyttede gårde blev der anlagt frugt- og køkkenhaver som en vigtig del af den daglige husholdning.

I denne periode begynder folketallet at stige, og købstæderne vokser op, men stort set uden frugt- og køkkenhaver.

[Til top](#)

Urban Gardening i dag

Som nævnt opstår Urban Gardening projekter mere eller mindre tilfældigt, fordi initiativerne og projekterne er så afhængige af lokale ildsjæle. Derfor planlægges og udføres projekterne heller ikke ud fra en overplanlægning, som kunne være med til at placere haverne og dyrkningsformen bedst muligt.

Haverne opstår der, hvor der nu engang er beboere med energi og drive til f.eks. at skabe et dyrkningsfællesskab.

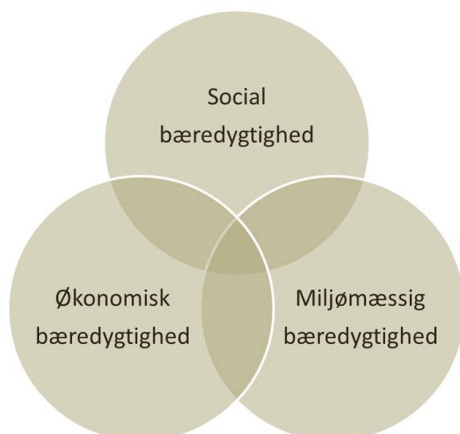
Byhaven og Østergro er eksempler på projekter, som er i gang i de større danske byer i dag. [Se eksempler på Urban Gardening.](#)

[Til top](#)

Urban Farming - Nu- og i fremtiden

Urban Farming er som udgangspunkt noget med at producere fødevarer i byen og endog tjene penge på det.

Men også det sociale, rekreative og miljømæssige har eller bør have en betydelig plads i dyrkningen af "fødevarer" i byen. Det er vigtigt for mange – selv i et fællesskab – at der også kan dokumenteres en økonomisk bæredygtighed.



Billede 2. Bæredygtighed og stabilitet er vigtig at få etableret på alle 3 områder i forbindelse med praktisering af Urban Farming. Foto: Lendager Arkitekter.

[Til top](#)

Behov for viden om dyrkning af fødevarer

Som Urban Gardening eksemplerne vidner om, er der et behov for og ønske om - på et eller andet niveau - at bibringe et kendskab til det primære i at dyrke fødevarer med jorden som basis, vegetabilsk og animalsk, det såkaldte agro-kulturelle, som er vigtigt at fastholde for byernes beboere, og hvilket man f.eks. kan gøre via Urban Gardening eller Urban Farming.

Med stor sandsynlighed kommer selvforsynende, større bysamfund næppe på tale, betragtet ud fra den nuværende samfundsstruktur og politik i Danmark, nærheden til traditionelle landbrugsprodukter og ikke mindst de forholdsvis små byer vi har, sammenlignet med storbyerne rundt om i verden på 15 til 25 mio. indbyggere.

[Til top](#)

Videnblade

På Videncentret for Landbrug er det udarbejdet en række videnblade, som kort redegør for de faktuelle forhold. Hvert emne beskrives overordnet i forhold til produktionsforudsætninger såsom sikkerhed og drift, med referencefotos og diagrammer til inspiration.

[Animalsk produktion i urbane omgivelser](#) (12MB)

[Vegetabilsk produktion i urbane omgivelser](#) (17MB)

[Natur- og miljøtiltag i urbane omgivelser](#) (8MB)



Billede 3. Det vegetabilske med dyrkning af korn og rodfrugter. Foto: Landbrugsmedier.



Billede 4. Det animalske med mælke- og kødproduktion. Foto: Ture Andersen Photography.

[Til top](#)

Professionel dyrkning med fødevarer sikkerhed

Optimerede energistrømninger på det biologiske område skal gennemanalyseres og fremtidssikres. Det bliver særdels vigtigt ved dyrkning af fødevarer, inkl. i byen, at alle led i kæden er veldokumenterede og tæt forbundne.

Vi taler her om grundprincipperne indenfor Urbant Landbrug, nemlig energistrømningerne fra "jord til bord til jord" i et meget lukket kredsløb, som kræver megen professionalisme.

Sikkerhed på alle niveauer, f.eks. fødevarer- og forsyningssikkerhed og sundhed, skal ligge i faste professionelle rammer.

[Til top](#)

Eksempler på Urban Farming

Mathagården og et studenterprojekt fra Aalborg Universitet er eksempler på Urban Farming projekter fortolket på forskellig vis. [Se eksempler på Urban Farming.](#)

[Til top](#)

Urban Farming bør integreres i byplanlægningen

Med projekter som det fra Aalborg Universitet kunne opfordringen være, at man begynder at arbejde mere med Urban Farming i byplanlægningen, f.eks. i samspil med boligforeninger / byrum (livet mellem blokkene) og evt. – hvor der er opbakning – parcelhusområderne, græsplæner og fællesarealer.

Nye boformer og bosætningsmønstre er ved at se dagens lys i Danmark. Men hvis borgere og samfund vil noget alvorligt med Urban Farming, skal fremtidens byplaner professionelt integrere Urbant Landbrug på lige fod med f.eks. infrastruktur, herunder håndtering af overfladevand og forskellige former for Urbant Landbrug i frirummene.

De eksempler, vi kender i dag vedrørende afledning og anvendelse af overfladevand / regnvand i "døde" byrum, er starten på en ny tankegang inden for byplanlægning. Et alternativ kunne være at kombinere anvendelsen af forsinkelsesbassiner med opholds- og aktivitetsfaciliteter, når der ikke er behov for opbevaring af regnvand.

[Til top](#)

Vertikal landbrugsproduktion

I medierne har der indimellem været indslag om projektideer fra store bysamfund rundt om i verden. Nye typer højhuse med en kombination af bosætning og landbrugsproduktion er vigtige at få gennemanalyseret, dokumenteret og designet.



Billede 5. Eksemplet er fra en idékonkurrence om Urban Farming, Her illustreret ved en model. Foto: Kræn Ole Birkkjær, VFL.

Hovedprincippet i denne vertikale løsning på Urban Farming er, at der i højhuset produceres vegetabiliske produkter primært målrettet storbyen, men også en eller anden form for animalsk produktion i bunden.

I de nederste par etager færdiggøres produkterne til distribution og salg.

[Til top](#)

Hvad kan landbruget yde i forbindelse med etablering og drift af Urbant Landbrug

Faglig viden og rådgivning

Den landbrugsfaglige viden om dyrkning af bl.a. grøntsager og frugtavl, samt fjerkræ, mælke- og kødproduktion. Herudover viden om implementering og produktionssikkerhed er til rådighed.

Afprøvning i en større projektramme er noget af det, der arbejdes med som koncept i projekt Urban Farming Gellerup, i Gellerup-Toveshøj området i Aarhus. Det sker i forbindelse med en milliard satsning på ændring af den socialt udsatte bydel, med ændret bebyggelsesstruktur og nytænkt anvendelse af områdets ubebyggede arealer.

Effekter og potentialer

Brug og iværksættelse af Urban Farming giver mulighed for:

- Et virkemiddel til lokal klimatilpasning
- Bæredygtighed og mindre ressourceforbrug, fordi man anvender de ressourcer, som er til stede
- Lokale affaldsstoffer kan via forskellige Urban Farming tiltag omdannes til næringsstoffer
- Udvikling af lokale markeder
- Større integration i form af samarbejde mellem mennesker
- Bedre sundhed & livskvalitet – dyrkning af gode og sunde fødevarer af høj kvalitet
- Øget værdisætning af offentlige og private arealer
- Fødevarerforståelse og -sikkerhed
- Læringsmiljø for sammenhængen mellem land og by
- Udvikling af byernes grønne områder
- Udvikling og styrkelse af lokale fællesskaber og civilsamfunds kompetencer
- Empowerment – ændring i egne opfattelser af evner og værdier
- Udvikling af nye rådgivningskompetencer, som kan afsættes nationalt og internationalt, f.eks. til storbyer rundt om i verden, eksempelvis de hastigt voksende megabyer i en række udviklingslande

Hvis Urbant Landbrug i Danmark skal være levedygtigt, skal der tænkes drift og vedligehold, uanset om det alene bliver vegetabilsk produktion.

Animalsk produktion i større format vil næppe komme til at ske, alene på grund af transport af foder og husdyrgødning, samt risiko for smittespredning blandt dyrene og mellem dyr og mennesker.

Urban Farming handler om fødevarerproduktion i byen rettet mod byens behov. Det handler om at forene muligheder for fødevarerproduktion inden for byens rammer og på byens præmisser med særlige muligheder for lokal afsætning i byen. Det er en åben dør til at forene adskillige indsatsområder og målsætninger.

For at skabe stabilitet, kvalitet og sikkerhed i forbindelse med fødevarerproduktion i byen, opfordres til at de 3 indgangsvinkler - social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed – kommer til at indgå som grundstenene i Urban Farming.

[Til top](#)